לק"י

נחלת אבותינו חריש

עלון להפצת מסורת ומנהגי תימן המופץ ע"י עמותת אחוות אחים
בנשיאות פוסק עדת תימן מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

כסליו
ה'תשפ"ז ליצירה
ב'של"ח לשטרות

עלון מס' 107

על הנסים ועל הנפלאות

03 מענה הלכתי

04 עטרת פז

08 אמונת ישראל

חדש
10 סיפור לשבת מדרכי רבותינו

חדש
11 זכור ימות עולם

15 שואל ומשיב

על הניסים ועל הגבורות

בימי החנוכה אומרים אנחנו בתפילה בברכת ההודאה, **על הנסים ועל הגבורות ועל המלחמות וכו' שעשית עמנו ועם אבותינו בימים ההם בזמן הזה**. ויש להתבונן מהו כפל הלשון, הגבורות והמלחמות, וכי אלו גבורות היו אם לא המלחמות.

וכבר עמד בזה מהרי"ץ זיע"א בביאורו עץ חיים (דף קסא, ב) וכתב, על הנסים ועל הגבורות, שנתן כח בבני חשמונאי. ועל המלחמות, שמן השמים נלחמו ביונים, ויעוין בספר יוסיפון (פרקים כ"א כ"ב) שכן מביא שם, ע"כ. וע"ש עוד תירוץ.

וכדברים האלה מפורש בדברי רבינו דוד הנגיד (פרשת וישב עמ' קפ"א. הובא בשמן למאור, על המלחמות אות א') **שכתב**, וכן אירע לבני חשמונאי בשעה שקרא להם אביהם ונפרדו ממנו ויצאו למלחמה, שנתגלתה עליהן השכינה והופיעה על פניהם וזרחו עליהם האורות כמו שנאמר (זכריה ט', י"ד) וה' עליהם יראה ויצא כברק חיצו. אח"כ פתחו ואמרו ה' אורי וישעי (תהלים כ"ז, א'). והסתכלו באותה שעה וראו **דמות רוכב על סוס של אש והוא לבוש עדיי זהב ובידו חרב וחנית נוצצים ופניו אל צבאות היוונים**, והבינו שהוא מלאך שלוח מלפני אלדים לעזרתם, ונלחם בהם גם השי"ת מן השמים בברקים ורעמים ואש מן השמים שהיתה שורפת אותם, והיה הברק פוגע בהם כחצים ושורפם כמ"ש ויצא כברק חצו. והשמיעם השי"ת מן השמים קולות תרועה ושופרות נוראים ואיומים כמ"ש וה' אלדים בשופר יתקע (זכריה שם) ע"כ.

ויש לשאול, אם מן השמים נלחמו ביונים מדוע היה צריך עוד לתת כח בבני חשמונאי להלחם. **ונראה לבאר**, כי רצה הקב"ה שיוכר ויוודע בעולם, שבא הנצחון ע"י אוהביו עושי רצונו ותורתו (כמבואר גם בתרגום שיר השירים ו', ז' באורך), ואם היה רק נס שמימי היה מקום לטועים לתלות זאת בדרכי הטבע חלילה, אבל כאשר בא הנס בידי אדם, וניצחו המעטים את הרבים (עי' במש"כ מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשמן למאור על מגילת אנטיוכס פסוק נ"ט), ראו הכל כי מן השמיים סייעו בידם לפי שהיו עוסקים בתורה בלב שלם, וכמו שמסיים בתרגום שיר השירים (שם) **וכד חזו יתבי פלכיא אשרו יתהון ומלכוות ארעא ושלטוניא קלסו להון**.

ויה"ר כי כשם שעשה לאבותינו תשועות נסים ונפלאות בימים ההם, כן יעשה עימנו בזמן הזה, כדי שתרום קרן ישראל עבדיו, אוהבי שמו ולומדי תורתו, ויתגדל ויתקדש שמו הגדול בעולם, אכי"ר.

מערכת 'נחלת אבותינו'

דבר המערכת

העלון מחולק בתפוצה רחבה של מעל 1000 עלונים מידי חודש:

בחריש, חדרה, ראש העין, פתח תקווה, בני ברק, הרצליה אלעד, אליכין, ראשון לציון, יבנה ועוד

רוצה לתרום ולהפיל את העלון באזור מגוריך?

צור קשר 053-3453020 איתמר

גם אתה יכול להיות שותף באחת הדרכים הבאות:

העברה בנקאית עבור שלל פעילויות העמותה

כולל פרי צדיק, עלון נחלת אבותינו, משפחות נזקקות, מחצית השקל, ומתנות לאביונים

(ציינו בהערה את המטרת התרומה).

המוטב: **אחוות אחים חריש. בנק לאומי (10) סניף 954, מס' חשבון 7152226.**

העברה בנקאית עבור:

בנית מבנה קהילתי הכולל שתי בתי הכנסת, בית מדרש, חדרי לימוד ועוד.

המוטב: **אחוות אחים חריש. בנק לאומי (10) סניף 954 מס' חשבון 7891474.**

לתרומה באמצעות קהילותפון:

התקשר 073275700 והקש מספר קופה

או דרך מכשיר "קהילות" שם קופה: **"אחוות אחים חריש"** מספר קופה **25709**.

פעילויות העמותה

ביהכ"נ שאמי

ביהכ"נ בלדי

כולל אברכים

שיעורי תורה

דף היומי

תהילים לילדים

מארי

גמ"חים

לתגובות, הערות והארות ניתן לשלוח לפייל:

na0546812981@gmail.com

פו"ל:

עמותת אחוות אחים

מייסדי העמותה:

רב הקהילה:

הרב **יאיר שרפי** שליט"א

מנכ"ל ר' **איתמר עובד** יצ"ו

053-345-3020

עורך ראשי:

הרב אביחי שרעבי שליט"א

050-413-9964

עריכה גרפית:

זכריה סלופון

שו"ת בהלכה מתוך הספר "ויען יצחק"
למורינו הגאון רבינו **יצחק רצאבי** שליט"א פוסק עדת תימן
באדיבות רבי ניר טיירי יצ"ו, מכון פעולת צדיק
המעוניינים לרכוש את ספרי המכון, ניתן ליצור קשר בטלפון: 03-6780070

מנהג הדלקת נרות חנוכה דלא כשיטת הרמב"ם

שאלה: מדוע התימנים לא נהגו כשיטת הרמב"ם להדליק כל אחד ואחד מבני הבית שעבר את גיל בר מצוה, וכמו שמשמע מפורש בגמרא:

תשובה: כבר ביארנו בס"ד פעמים רבות שמנהגי התימנים אינם על פי הרמב"ם אלא מתאימים לו, ולכך קיבלוהו. ומה שמנהגם היה מקדם בהיפך לא קיבלו דעתו, כמו כן בנדון דידן. קל וחומר שהוא עצמו כתב בנדון דידן בהלכה ג' כי המנהג פשוט בכל ערינו בספרד וכו' היפך דעתו, ואתי כהתוספות. וכתב הבית חדש בסימן תרע"א דמשמע בדברי הרמב"ם שבני ספרד אין להם לשנות מנהגם וכו' יעוש"ב, ובלחם משנה, ושאר מפרשים. וכן יסדו קדמונינו בתכאליל כת"י כי "אלסנה אלממתדה" כך היא, וכמו שהעלו גם כן לשון זה מהר"י בשירי ומהר"י ונה, ומהרי"ץ בתכלאל ע ץ חיים הנדפס דף ק"ס ע"ב, ור"ל המנהג הפשוט, ההנהגה שפָּשטה, ר"ל שנתקבלה בכל המקומות:

הדלקת נרות חנוכה לבחורי ישיבות

שאלה: בחור ישיבה האם צריך להדליק נרות חנוכה בישיבה, ואם צריך להדליק בישיבה היכן צריך להדליק, והאם ידליק בברכה:

תשובה: אם בביתו, דהיינו אצל הוריו, מדליקים בחצי שעה הראשונה, אינו צריך להדליק כי הוא נחשב כסמוך על שלחן אביו, ועיין שערי יצחק מוצאי שבת קודש וישלח ה'תשע"ז ב'שכ"ח שם הרחבנו בס"ד:

מסרגה:
מנורת חנוכה מתימן

ביאור עניין המסרגה

שאלה: בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר סימן ק"ב אות כ"ג כתב הרב שליט"א שבתימן נהגו רבים לעשות הנרות בעיגול בכלי ידוע הנקרא מסרגה, מה היא המסרגה:

תשובה: מַסְרֵגה היא מנורה בלשון הקודש, סִרַאג זה נר בלשון ערב, כמו שרגא בארמית בגמרא:

מנהג ההדלקה במסרגה

שאלה: כתב הרב בשלחן ערוך המקוצר סימן ק"ב הערה כ"ג שבתימן נהגו לעשות הנרות בעיגול [במסרגה שפירושה מנורה], באופן שאין חשש שנראית כמדורה. האם בימינו יש צורך לעשות כן בכדי לשמר את המנהג, או דבכהאיי גוונא לא אמרינן הכי:

תשובה: לא כולם עשו כן (כמתבאר למעיין שם), וגם בימינו מי שירצה יכול לעשות כן:

הפסקה מלימודו לצורך הדלקת נרות חנוכה

שאלה: אברכי כולל ובחורי ישיבות השוקדים על תלמודם בשעות אחר הצהרים והערב, האם ראוי שיפסיקו מלימודם בכדי להדליק נרות חנוכה מיד עם צאת הכוכבים, או שימשיכו בלימודם, וידליקו אחרי הלימוד:

תשובה: עיקר המצוה להדליק בזמן שתיקנו חכמים, ממילא צריכים להפסיק כדין מצוה עוברת, ולדעת רבינו הרמב"ם היא מצוה עוברת ממש, דהיינו שאחרי הזמן לא עשה ולא כלום. וכן מנהג הישיבות ולומדי בתי מדרשות מאז ומקדם. וזוהי שעת רצון להאיר אור התורה והמצוות לשמוח בהן עם בני ביתו, ולהתעלות רוחנית, וראוי לשַׁנות שעות הקבועות ללימוד בישיבות ובכולל להשלים הזמן החסר. ועל כל פנים, ברור שדין ביטול תורה לא נשתנה בחנוכה משאר ימות השנה [דהיינו שחוץ מהזמן הנצרך לשמחה וכו', אין מותר לו להתבטל], ואדרבה ראוי להשתדל יותר כמו שכתוב בשל"ה ובשאר ספרים [והרחבתי עוד בס"ד בתשובותי עולת יצחק חלק ד' (ביאורים במגילת בני חשמונאי) אות י"ח], וכמו שאמר החתם סופר:

הדלקה בערב שבת ובמוצאי שבת כשמתארח אצל אחרים

שאלה: א'. זוג נשוי המתארח בשבת חנוכה אצל הוריו וישן אצלם, מה יעשו בהדלקת המנורה בערב שבת:

ב'. ומהו הדין במוצאי שבת, האם עדיף שישתתפו עם בעל הבית וידליקו מיד, או שעדיף שידליקו הם בביתם אף שיהא זה מאוחר:

תשובה: א'. ישתתפו בפרוטה או יזכו להם חלק בשמן ובפתילות, ומעיקר הדין גם זה אין צריך, דמסתמא גם הם בכלל המצוה, כמו שאוכלים ושותים מִשֶּׁל־הורים:

ב'. העיקר לכוון לצאת בהדלקה מיד, ואימתי שיגיעו לביתם ידליקו שוב ללא ברכה:

שפתן שלום

	ירושלים		תל אביב		חיפה		חריש	
	כניסה	יציאה	כניסה	יציאה	כניסה	יציאה	כניסה	יציאה
תולדות	4:05	5:18	4:20	5:19	4:12	5:18	4:12	5:18
ויצא	4:02	5:15	4:16	5:17	4:09	5:15	4:08	5:15
וישלח	4:00	5:14	4:14	5:15	4:07	5:13	4:06	5:13
וישב	3:59	5:14	4:14	5:15	4:06	5:13	4:05	5:13

מאשרים בדרך הבעש"ט
מאת הרב שי עטרי שליט"א

בשיעור זה נדבר על **"כיבוד הורים"** ונגלה כמה הוא חשוב ויסודי לבניית הבית.
בהשקפה ראשונה הנושא של 'הורים' נראה כצדדי ושולי בחיי הנישואין, ולפעמים אף יוצר קשיים במהלך החיים לרַצות ולכבד את כל הצדדים. אבל צריך לדעת שנישואין וכיבוד הורים צועדים יחד. איכות חיי הנישואין ושלום הבית תלויים מאוד בטיב הקשר שלך עם הוריך!
נצטווינו בעשרת הדברות:
"כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך".
התורה מבטיחה שכר על כיבוד הורים - "למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך". חז"ל אומרים בכמה מקומות שאין הכוונה כפשוטו בעולם הזה. ואני רוצה להציע ביאור נוסף ומעניין.

מה הפירוש "למען ייטב לך"? שתזכה לזיווג הגון!
מאיפה אני לוקח את ההסבר הזה?
מפרשת בראשית - "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו". ואם "לא טוב" זה כשהאדם לבדו, ממילא "למען ייטב לך" זה אומר שאם תכבד הורים, יהיה לך "טוב" שהכוונה תקבל זיווג הגון. יוצא אם כן ששידוך טוב תלוי בכיבוד הורים!!

כבר בבחרותי שמעתי משפט שאומר 'איך שאתה מתייחס להורים שלך, ככה תתייחס לאשתך'! אם למשל בחורה בת 19 שאמא שלה מבקשת ממנה משהו, והיא עונה - כן אמא, בבקשה, בשמחה... היא מכבדת את אבא ואמא שלה, ככה היא גם תהיה עם בעלה. אבל אחת כזו שעונה לאמא שלה - אל תדברי איתי... וכל הזמן צועקת על ההורים שלה, ככה היא תתייחס לבעלה.
אין כזו בדיחה 'לא... בעלי זה משהו אחר', 'את בעלי אני אוהב'. זו בדיחה נדושה שאפילו אין מי שיאמר עליה קדיש...

ננסה להעמיק ולהרחיב את הנושא הזה.
ההורים שלנו לא מושלמים. הם בסך הכל בני אדם. כן, גם אם קיבלת את האמא הכי מדהימה בעולם, ואת האבא הכי נפלא ומתוק, עדיין הם בשר ודם, וקרו פעמים שהם התנהגו בצורה שפגעה בך כילד, ובכית והרגשת מקופח, העדיפו אח אחר במקומך, שמו אותך בצד, או היכו אותך בעת לחץ. רוב ההורים שאני מכיר הם לא אנשי חינוך. וגם לאנשי חינוך בעצמם, עדיין מאוד קשה להתנהג בבית, כמו מה שהם מוסרים כל היום בהרצאות... זאת אומרת שכולנו בתור ילדים חווינו מדי פעם מצבים לא נעימים מההורים, ואלו גרמו לנו להסתכל עליהם קצת בעין שלילית.
וכשהתורה אומרת "כבד את אביך ואת אמך", ודאי שאין הכוונה רק ברובד החיצוני של ההתנהלות. 'לכבד' פירושו שהבן אדם הזה מכובד בעיני, אני רואה בו ערך טוב וחשוב. אם אני בתוך תוכי שונא מישהו, או מזלזל, אבל יש 'מצווה' לכבד אותך, טוב, מה לעשות? אז יאללה, קח קפה, קח תשתה... זה לא כבוד, זו הצגה, הכל רק חיצוני. יכול להיות שזה עדיף מכלום, אבל לא לזה התכוונה התורה שאמרה "כבד את אביך ואת אמך". **כשהתורה אמרה "כבד" פירושו שהם יהיו אנשים מכובדים בעיניך, שבאמת תעריך אותם.**
- אבל איך אני אעריך אדם שנתן לי סטירות לחי? איך אני יכול להעריך אבא שבגללו הנפש שלי פצועה??
הרי לא כתוב 'כבד את אביך ואת אמך המתוקים'. אלא 'כבד את אביך ואת אמך', באשר הם! האבא שהיה לך, והאמא שהיתה לך. לא משנה מי הם, אתה צריך לכבד. ובכבוד אמיתי! כבוד זה מלשון 'כָּבֵד'. התורה אומרת תראה את ההורים שלך כאנשים יקרים, בעלי ערך וחשובים, שאתה לא מוכן לוותר עליהם לרגע, ואם הגעת למשהו זה רק בזכותם.

אבל השאלה שלי היא - איך אפשר לכבד הורים??
ילד שאבא שלו תפס אותו בתור ילד, והעניש אותו, שלא ירד לשחק בחצר, והילד בכלל לא עשה כלום, רק האבא הזה קפדן וחושד בו לחינם ומעליל עליו עלילות. והילד בוכה ובוכה ואוכל קש, ואין שום יחס. עוד הוא שמע את אמא אומרת לאבא בשקט - אתה הורס את הילד...
ועכשיו אתה אומר לילד הזה "כבד את אביך"! הוא יגיד - תסביר לי על מה ולמה?
התשובה היא - צריך לזכור שזו לא הייתה ההחלטה שלהם להיות ההורים שלנו!
יש בורא לעולם שהחליט בדיוק מי יהיה האבא שלך, ומי תהיה האמא שלך. וכל מה שעברת איתם גם זה בהשגחה מאת ה'. מי שהחליט שאתה תיוולד לאמא ולאבא האלה, זה הבורא עולם. והוא קבע שאתה תעבור את המכות האלה, ואת הפצעים בנפש. ותכף גם נסביר למה.

אבל קודם כל, היסוד הוא - **כיבוד הורים תלוי ובנוי על אמונה.**
להאמין שההורים, ומה שהם עשו לי, וכל המעטפת שהיתה סביבי בילדות, הכל מאת ה'.
כל עוד ויש לאדם טענות על האבא שלו, 'אני לא סולח לאבא הזה, לא סולח לאמא הזאת...' אין כאן כיבוד הורים. וממילא, כמו שאתה לא סולח להורים שלך, גם בבית האישי שלך, כשהגברת תעשה לך משהו שיעצבן אותך, אתה תתנהג באותו המטבע. בחורה שככה מדברת על ההורים שלה, אז כל עוד הבעל מחייך ומאיר פנים וקונה גלידה, הכל יזרום. אבל ברגע שיבוא מצב שהוא לא ידקוד לפי החליל שלה, עכשיו היא תגיד 'אני לא סולחת לחתן הזה'.
אותה מערכת חשיבה ממשיכה הלאה! אם לא הייתה אמונה בבית ההורים, לא תהיה אמונה בבית האישי. - לא... אצל החתן שלי אני אחיה אמונה... מה ש'הוא' עושה לי זה מאת ה'. אין כזה דבר. **כי הכל זה ה'!!**

מי שבירך

אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל עמו ישראל, ובפרט כל התורמים והמסייעים להפצת תורה וחיזוק מסורת יהדות תימן המפוארת וגם קוראי העלון שלנו יזכו לכל הברכות האמורות בתורה משה, סייעתא דשמיא בבריאות איתנה ונהורא מעליא פרנסה בשפע אושר ועושר אריכות ימים ושנים בטוב ובנעימים א.כ.י.ר

שמואל אורי לוי ומשפחתו
שאלתיאל רדעי ומשפחתו
אשר לוי ומשפחתו
חגי קומימי ומשפחתו

אמיר דסטה ומשפחתו
שגיא ורעות שרעבי ומשפחתם
בן ציון הלוי ומשפחתו
מרדכי אברהם
שרון ברזילאי ומשפחתו
אלרועי אבהר ומשפחתו
נועם מנצור ומשפחתו
יהודה דהאן ומשפחתו

ולדבקה בו

(קטע זה מבוסס על הספר בים דרכך ערך דביקות פרק א)

הדביקות היא מצב בו האדם 'ח' את מציאות השי"ת ומחובר אליו. התחושה שאתה יחד עם השי"ת, ואתה מרגיש אותו במציאות שלך וחי אתו בחיבור וקשר עמוק.

גם אדם שחי רק מתוך 'קבלת עול' מכיר בה', אבל איננו חי את המציאות כביכול השי"ת **חלק** מחייו אלא הוא משהו חיצוני, כמו מלך על העם.

אבל במדרגת הדביקות **האדם מרגיש** את השי"ת בתוך חייו **בהרגשת הלב**, והשי"ת תופס אצלו מקום ברגשות ובמחשבות.

אמנם ישנן דרגות עד כמה הקשר עם השי"ת חזק, אבל שלימות המדרגה היא שאדם כל כך מרגיש את השי"ת שכל פרטי המציאות כולה אינם תופסים אצלו חשיבות, כי הוא **רק** עם השי"ת.

כדי להעמיק ולהפנים היטב את מעלת הדרגה הזו, וכדי ללמוד לפרטים את דרכי הקניין וההשגה במעלה קדושה זו, מומלץ ללמוד על כך בספרים הקדושים (ובעיקר בספר הנזכר).

תפילה בדביקות

כל הקטע הבא מועתק אות באות (בדילוגים) מהספר הנפלא בים דרכך ערך תפילה פרק א' אות ו'.

והנה באמת תכלית עבודת התפילה היא – להגיע להרגשת האור האלדי בתפילה, עד כדי התפשטות הגשמיות, דהיינו, **שהאדם ירגיש רק את השי"ת**.

והדרך לזה היא – שבשעה שבאים להתפלל, צריך תחילה להיכנס לדביקות, על ידי מחשבות קדושות, כמו 'לפני מי אתה עומד להתפלל'.

ויכנס להרגשת האור האלדי, ויתבונן בגדלות השי"ת ואור יחודו...

כדי לזכות להרגיש את אור השי"ת שבתפילה, צריך **להתרגל בעת התפילה, להיכנס להתבוננות... להרגיש את האור האלדי** הנורא והנפלא שיש באותיות התפילה.

ולהיכנס יותר ויותר עמוק בתוכו, להתבונן בא-להותו ית', למצוא את **דביקות** האמת בשכינה הק'...

וראשית דבר צריכים להתבטל בא-לוהותו יתברך שמו, עד שזוכים להרגיש את האור... עד כאן

ביצה ותרנגולת

הנה כי כן, מצאתי און לי דרך נפלאה לחיזוק בעבודת התפילה.

אמנם נקלענו כאן למעין פרדוקס מוזר.

התפילה **מביאה לידי דביקות**, כי הרי התפילה היא לשון קשר, והיא הבונה ומחזקת את הקשר שלי עם בוראי, אם כן היא זו שתביא אותי לדרגת ומעלת הדביקות עם בורא העולם.

מאידך גיסא, דביקות היא **השער לתפילה כראוי**, כי כדי לזכות להרגיש את אור השי"ת שבתפילה, צריך להתבונן בא-להותו ית'.

למצוא את דביקות האמת בשכינה הק' ולהיכנס להתבוננות יותר ויותר עמוקה להרגיש את האור הא-להי הנורא והנפלא שיש באותיות התפילה.

אכן תפילה ראויה היא המביאה את האדם לדביקות, ומאידך הדביקות היא המזכה אותי בתפילה כראוי.

אז **מה מוליד את מה**?

והכלל הוא כמו בדברים רבים בעבודת השי"ת, מזה ומזה אל תנח ידך.

לפני תפילה תשתדל להתבונן ולהיכנס לדביקות כדי להתפלל כראוי, ומאידך תתפלל על זה שתזכה לדביקות.

והשי"ת יסייענו על מעשה רצונו לעשות רצונו כרצונו, אמן כן יהי רצון.

לסיכום

ראינו שישנה בת קול שכורזת בכל יום, ושאלנו **מי שומע** אותה?

התשובה – **הרהורי תשובה**.

כשהלב שומע בתוככי פנימיותו את נקיפות המצפון, אלו אותם הרהורי תשובה המתעוררים מניצוצי התפוצצות בת קול בראשי ההרים.

ובמה תלויה **היכולת** לשמוע את אותם נצוצי בת קול?

הדבר תלוי ב**זכות הלב**. ככל שהלב זך וטהור יותר, לאדם תהיה יותר אפשרות לשמוע את השי"ת קורא לו.

למעשה, גם בשלום בית, כידוע השלום תלוי מאד ביכולת של בני הזוג לתקשר זה עם זו כראוי, **וזיכוך המידות** – לדעת להיות שומע – היא המקור להשראת שכינה. זכו.

אמנם טהרת הלב היא דבר נפלא וגדול, אבל זה רק הכנה למשהו עוד יותר גדול...

לב טהור ברא לי, ואז על ידי כך **רוח נכון** חדש בקרבי להגיע לדביקות אמיתית עם בורא עולם.

בארנו מעט על קצה המזלג מהי הדביקות, ומעט על התפילה בדביקות.

ונתפלל לה' שנזכה להיכנס לתפילה מתוך דביקות, ומתוך התפילה אליו יתברך נזכה לדביקות.

נמשיך את נוסח הקדושה...

אז הנתון הברור הוא ש- **כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם**, זה נתון מציאותי ואי אפשר להתווכח איתו.

אבל לפעמים... נדמה לי כביכול השי"ת **השליכני אחרי גוו**, כביכול אין אור השי"ת מאיר בי, ונפשי צועקת במר אומרה אל אל סלעי למה זנחתני (תהלים מג ב)? כי הנה החושך יכסה ארץ (ישעיהו ס ב), ונדמה לי באפלת המרירות שעוטה אותי שכביכול עזבוני...

אף על פי שכבודו מלא עולם, בכל זאת **לי הקטן בתוך תוקף הניסיונות נדמה חלילה שה' עזב אותי**.

וּמְשָׁרְתָיו שׂוֹאֲלִים הקולות הפנימיים שלי זועקים לי ומנסים לייאש אותי כביכול ה' עזבני, באמור אליי כל היום איה אלדיך??

אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ ה' חלילה עזב אותך, **איפה היה ה' ב...** אם כך אז איך תוכל **לְהַעֲרִיצוֹ**?

איה מקום כבודו

גילו לנו חכמי ישראל, **שדווקא בתיבת איה יכוון לקבל תוספת נשמה** (בא"ח ש"ב תולדות כג) של היום. בכל שבת קודש זוכים לתוספת נפש, ותוספת רוח ותוספת נשמה שהיא הגבוהה מכולם, ואת תוספת הנשמה מקבלים דווקא במילה איה.

כי כשיש לאדם קולות פנימיים קשים, עם טענות לכאורה מאד מבלבלות, שידע שזה סימן שהוא בדרך למעלה.

כי כשאדם נכנס בעבודת ה' אזי הדרך שמראים לו התרחקות, ובאמת, **כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות**. ככל שאתה עולה מעלה מעלה, כך גם היצר והניסיונות שלך עולים איתך, כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו (סוכה נב ע"א).

וגם כשביקש יעקב לשבת בשלווה קפץ עליו רוגזו של יוסף, לא דיים לצדיקים מה שמזומן להם בעולם הבא (רש"י ריש פרשת וישב)?

העולם הזה הוא עולם העבודה, וכאן ככל שתתעלה ותגביר חיילים לקדושה, כנגדך יצרך יגדל וינסה בכל כוחו לבלבל אותך.

תדע את זה, ותדע ש**אם מגיע אליך ניסיון גדול**, אז אתה **רגע לפני תוספת נפלאה וחשובה בדרגתך הרוחנית**.

ומה אני אמור לעשות?

תמים תהיה

לעומת אותם קולות ייאוש פנימיים, למרות אותם לחשושי ייאוש נוראיים, בכל זאת ולמרות הכול **לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים** אנחנו נאמר בקול רם - **בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ**.

אפילו שאין אני משיג כלום, ואין אני יודע איה מקום כבודו, בכל זאת אני צועק וקורא ברוך כבוד ה' ממקומו, היכן שהוא! בלי חשבונות, **בתמימות אמת, נאמנות עד לבורא עולם!**

בעזרת אותה קריאה ממעמקי הלב - **מִמְּקוֹמוֹ**, דהיינו **בזכות התמימות** של ברוך כבודו ממקומו, **הוא יִפֶן** יעשה תפנית **בְּרַחֲמָיו** למידת הרחמים **לְעַמּוֹ**.

כי **בכוח אותה קבלת רצון השי"ת בתמימות, מתהפכת מידת הדין וההסתרה לרחמים פשוטים**. וזו ההתפארות של יעקב אבינו ע"ה, שעל אף היותו בחיר האבות ומלא וגדוש בתשבחות, עיקר שבחו הוא קבלת רצון השי"ת בתמימות (עיין לעיל ברכת אבות ג).

בפעם הראשונה בעולם שנעשה ייחוד השי"ת, זה היה על ידי השבטים הקדושים בני ישראל אבינו. וכך כותב הרמב"ם בהלכות קריית שמע (א ד):

מסורת היא בידינו שבשעה שקבץ יעקב אבינו את בניו במצרים בשעת מיתתו ציוום וזרזם על יחוד השם ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו ושאל אותם ואמר להם בני שמא יש בכם פסלות מי שאינו עומד עמי ביחוד השם כענין שאמר לנו משה רבינו פן יש בכם איש או אשה וגו' ענו כולם ואמרו שמע ישראל ה' אלדינו ה' אחד, כלומר שמע ממנו אבינו ישראל ה' אלדינו ה' אחד, פתח הזקן ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

וזה שאנו אומרים **הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ**, כי **את כוח הייחוד הגדול, לדעת שהכול מאיתו יתברך ואין עוד מלבדו**, ירשנו בעיקר מיעקב אבינו ע"ה.

ערב ובוקר

עֶרֶב בבחינת ימי ירידה, **וּבֹקֶר** בבחינת ימי עלייה.

כי **עיקר הגדולה של ישראל**, לדעת **לייחד** את שמו יתברך **הן בימי האור** והקירוב שהם בחינת בוקר – תחילת העלייה ואור גדול לפניי, **והן בימי החושך** – שהן תחילת שקיעה וחושך לי בעיניים.

אי"ה המשך בגליונות הבאים.

מאת הרב ישי חג'בי שליט"א

מעשה שהיה בארץ תימן

כ"א במרחשוון - יום פטירתו של מארי יחיא (בן מארי נתנאל) **אלשיך זצ"ל**

מארי **יחיא אלשיך** נולד בצנעא ב"ג בתמוז תרע"א (1915 למניינם), בעיר צנעא. בגיל שש שנים התייתם מאביו וגדל אצל זקינו מארי יחיא עוזרי זצ"ל. נפטר בגיל 82 בכ"א בחשוון תשנ"ז, ונקבר בהר המנוחות. רעייתו מרת יונה (חממה) ע"ה, בתו של מארי סלימאן קארה זצ"ל. נפטרה לאחר שנים רבות בו' בתמוז ה'תשפ"ג.

פקחותו ותורתו

מילדותיו ניכרו בו סימנים של חכמה, זיכרון ואהבת הלימוד. והיה ידוע בבקיאותו בש"ס ובפוסקים, ראשונים ואחרונים. בצעירותו בתימן עסק בהרבצת תורה לילדי ישראל. ובהמשך שימש ראש בית כנסת אלשיך שבעיר צנעא.

מארי יחיא היה דרשן ובעל רגש רב, רבים נהרו לשמוע את תפילותיו ודרשותיו. היה מנהיג בקהילתו, שר בשמחות, מנחם אבלים וכדומה.

בזמן העליה ביקש להתגורר בירושלים ועל כן סירב לקבל משרות רבניות בנגב ובהרצליה והתפרנס בדוחק רב. למרות בקיאותו הגדולה סירב אלשיך לקבל משרת רבנות רשמית ועבד לפרנסתו כמגיה ספרי תורה במשרד הדתות.

זכה לידיעה מיוחדת בצמחי מרפא שונים המועילים להסיר כל מיני חלאים, ורבים היו מגיעים אליו להתייעץ ולהתברך, והיה מסייע בידם בעזרת אותם מרקחות שהכין בביתו. אמרו בשם הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, כי עיקר הישועה באה להם על ידי תפילותיו וברכותיו של מארי יחיא זצ"ל.

בסוף ימיו הקים הרב אלשיך בירושלים את ישיבת בית אלשיך מחדש.

טרחתו בהעלאת הספריה הנדירה שבביהכנ"ס אלשיך

בשנת תש"י (1949), **עלה בעלייה הגדולה לארץ וסחב ביחד עם אנשי שלומו את כל הספרייה המפוארת של בית כנסת אלשיך, שהייתה בית כנסת גדולה וחשובה בעיר צנעא. כל כך השתדל בזה שדאג במו ידיו להעלות את הספרים וכתבי היד למטוס, למרות הקושי שהציבו בפנינו האחראים על העלייה. לכשהגיע סוף סוף לארץ הקודש היה מי שדאג להעלים ממנו את כל האוצר הרוחני הספרים שהביא וסחב עמו מתימן, כמו שעשו לעוד רבים מהעולים הקדושים.** האחראים על העולים ורכושם שיקרו לו במצח נחושה כי הספרים נשרפו, ואף ביימו כביכול שריפה. כך נעשה גם עם כתבי היד וספרי הקדש של רבים מעולי תימן בימים ההם שעלו מכל רחבי תימן, משפחות ידועות יותר ומשפחות ידועות פחות, כולן חוו את ניבזות הגופים שאמורים היו לקלוט ולהיות נאמנים, חלק מספרים עתיקים אלו בצבצו לאחר עשרות שנים במוזיאונים ברחבי העולם, ושווים הון עתק.

צערו הגדול על ה'חילון' שנעשה ליהודי תימן פה בארה"ק

גניבת ילדי תימן, גניבת כתבי היד הרבים, הרס הדת וכפיית הילדים לקבל חינוך חילוני אנטי דתי על ידי אישים מסויימים והממסד הפוליטי בארץ, גרמו למארי יחיא אלשייך צער רב, **והוא החל לפעול עם רבנים נוספים מיוצאי תימן לשמור על המסורת.** הוא סבל רבות בשל כך, ואף הוכה מספר פעמים על ידי בריונים מטעם עסקני שלטון מפא"י, וקרא על עצמו את הפסוק: "גוי נתתי למכים ולחיי למורטים".

רבי יחיא אלשיך כמו עוד רבנים רבים בזמן העלייה, הצטער מאוד על "החילון" בכפייה שעשו הקולטים לבני העדה התימנית פה בארץ, בדגש על הילדים הצעירים, וקול צעקה פילחה את האוויר, ובאין כח פוליטי מטעם בני העדה, צעקתם נותרה כמעט ללא מענה.

קידוש ה' בזכייתו לחתן התנ"ך העולמי

לאחר כ 12 שנים מזמן העלייה לארץ, (שנת 1961 למניינם), **השתתף בחידון התנ"ך העולמי**, כדי לקדש ש"ש ברבים, שלא יזכו חלילה אותם שאינם בני ברית. בתום החידון הגיעו הרב יחיא אלשיך ולהבדיל עוד מתמודדת גויה מברזיל, למספר המקסימלי של הנקודות. לאחר התייעצות של השופטים הוחלט לשאול את שני המתמודדים שאלה נוספת, שעליה קיבל הרב יחיא אלשיך מספר נקודות רב יותר **וזכה בחידון. הוא ענה על השאלות תוך שליטה מוחלטת בתנ"ך וציטוט קטעים שלמים בעל פה.**

ביומנו הוא תיאר את שמחת הקהל שנכח באולם: **בשאלה האחרונה שערכו ביני ובין האשה שמבראזיל, נזכרתי שיש לענות גם מספר יהושע פרק כ"ד על גלות מצרים ועל ביאת ישראל לארץ, אך לא הספקתי עוד לענות כי הציבור כבר ידעו שעניתי מספיק וכבר מוחאים כף בשמחה רבה** (ומאלה שהיו קרובים למבט עיני ראיתי ג' או ד' אנשים שהיו נושאים רגליהם לאוויר מרוב שמחה יותר ממה שנושאים רגליהם כשאומרים קדוש, ויותר ממה שמרקדים לפני הלבנה כשאומרים ברוך יוצרך וכו'). **וגם זכור אני שאמר לי או רמז לי אחד מן השופטים שכבר מספיק אז הפסקתי."**

נפטר בירושלים בכ"א במרחשון ה'תשנ"ז , ונקבר בהר המנוחות ליד קברו של הגאון חיד"א זצ"ל תנצב"ה

מסורות ריפוי בקרב יהדות תימן

מאת הרב ישי חג'בי שליט"א

צמח חרדל תימן – תַּרְתַּר

בפי חז"ל צמח החרדל נחשב למאכל יוקרתי, להלן מעט מהמקורות:

"אמר רב חסדא: מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בחרדל, ... כדרך שהמלכים אוכלים" (תלמוד בבלי, מסכת חולין, דף קל"ב ע"א).

" מתנות כהונה אין נאכלות... אלא בחרדל" (פירוש הרמב"ם למשנה חולין פרק י' משנה ד').

וכן בסוגיית הסעודה שהכין אברהם למלאכים, נשאלה השאלה: מדוע היה צריך אברהם לשחוט שלשה שוורים ולא הסתפק באחד? **ואמר רב חנן בר רבא: "כדי להאכילן שלש לשונות בחרדל"** (תלמוד בבלי, מסכת בבא מציעא, דף פ"ו, עמוד ב').

"הרגיל בחרדל אחד לשלושים יום, מונע חוליים מתוך ביתו. אבל לא בכל יום, מפני שהוא מחלישׁ את הלב" (תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף מ', עמוד א').

וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל-הַשָּׂדֶה, לְלַקֵּט אֹרֹת, וַיִּמְצָא גֶּפֶן שָׂדֶה, וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ פַּקְעֹת שָׂדֶה מְלֹא בִגְדּוֹ" (ספר מלכים ב', פרק ד', פסוק ל"ט).

"... דאמר רבי זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן, שאפילו רואות טיפת דם כחרדל - יושבות עליה שבעה נקיים" (ברכות, ל"א, ע"א).

וישנן עוד מקורות נוספים.

ישנם מספר זני חרדל שונים (כמו בן-חרדל מצוי, חרדל לבן, ו"כרוב נפוס") **שהיו נפוצים בתימן** והשתמשו בהם למאכל, תיבול ואף להפקת שמן, בעלי טעם חריף מובהק. צמחים אלו ממשפחת המצליבים (Brassicaceae) מוכרים היטב גם בארץ ישראל, עם מינים כמו חרדל הבר (Sinapis arvensis) והבן-חרדל המצוי (Eruca sativa), המשמשים כיום כירק מאכל טרי או מבושל ומהווים חלק ממשפחה הכוללת ברוקולי וכרוב.

מקור הטעם החרדלי החריף הוא בגליקוזידים, חומר המגן על הצמח. כיום משמש בסלטים, תבשילים, מרקים, פסטה, וממנו מכינים ממרחים (כמו חרדל דיז'ון המפורסם).

מינים נפוצים:

בן-חרדל מצוי (Eruca sativa): עלים מפורצים, פרחים צהובים עם עורקים סגולים, ו"מקור" בולט בקצה התרמילים. אכיל ומתורבת.

חרדל לבן (Sinapis alba): פרחים צהובים גדולים, פירות שעירים ורחבים. נפוץ מאוד בצידי דרכים, משמש להפקת ממרחים.

חרדל השדה (Sinapis arvensis): פרחים צהובים מרהיבים, יוצר מרבדים, ומהווה את אב קדמון לצמחי גידול כמו כרוב וברוקולי.

זרעי החרדל מכילים אומגה 3 וסלניום, ברזל, סידן, אבץ, מגנזיום, מַנְגָּן, ניאצין וסיבים. חרדל צהוב 'חלק' מכיל גם כורכום – תבלין שיש לו תכונותיו אנטי-דלקתיות.

אזהרה: אין ללקט ללא ליווי של מדריך מוסמך היודע לזהות את הצמח, בשדה ישנם צמחים הטובים למאכל ויש צמחים הרעילים לאדם.

שימושו ברפואה העממית:

משמש ברפואה העממית כמחמם גוף, וטוב לשימוש במיוחד בעונות הקור, כמו כן שימש ברפואה עממית להקלה על כאבים, כגון כאבי שרירים, אך שימוש מוגזם יכול להחליש את הלב.

זרעי החרדל מעודדים הזעה, ממריצים את מחזור הדם, משתנים, מקלים על כאבי שלד ושרירים, טובים לטיפול בהצטננויות.

לחיזוק הגוף: סיכוך הגוף בשמן זה מועיל לחיזוק הגוף.

לחוששים מתולעים בבטן: מטפטפים מעט משמן התרתר (החרדל) על ירק ואוכלים.

ריפוי פצעים: מחממים מעט משמן זה ומורחים בעדינות.

לאוזניים כואבות: יש שהיו לוקחים משמן התרתר (חרדל) עם מעט אזוב (ליזאב) ומעט פיגם (שדאב) מחממים מעט, ומטפטפים מעט לתוך האוזן.

לטיפול בכאבי עצמות: מומלץ לכתוש זרעי חרדל ולערבבם בשמן זית מחומם או לטגנם קלות בשמן. לטבול בד דק ונקי בשמן ולהניח על המקום הכואב.

יש לשים לב, בכל פעולות החימום, אין לחמם את השמן הרבה, אלא מעט, וכן זהירות מכוויות.

אין באמור להוות ייעוץ או הכוונה רפואית, יש להתייעץ ברופא מוסמך. מאמר זה אינו מהווה ייעוץ רפואי מקצועי, אבחון, או המלצה לטיפול, אלא נועד להרחיב ידע כללי בלבד, וכי יש לפנות לרופא או איש מקצוע מוסמך בכל עניין וטיפול רפואי.

הרב יקיר דב שונם-הלוי שליט"א
עורך הספר בשע"ה אחת

הרוצים להנהיג שגם הילדים ידליקו:
הרוצים להנהיג שידליקו גם הילדים נרות חנוכה [כמנהג אחינו האשכנזים], אפילו אם כל אחד ידליק במקום אחר בבית, וגם לא יברכו, מצוה למנעם שלא ידליקו, אלא ישאר המנהג על מכונו, שרק בעל הבית לבדו ידליק ויברך (עול"י ח"ב סי' רס"ו ע"ש).

נשים וסומא בהדלקת הנרות:
נשים חייבות בנר חנוכה, שאף הן היו באותו הנס. ויכולה אשה להדליק עבור כל בני ביתה. וסומא, אם יש לו אשה, היא תדליק גם בשבילו. ואם אין לו אשה ויש לו דירה מיוחדת, שאין לו עם מי להשתתף, ידליק ע"י סיוע אחר. ואם אין לו דירה מיוחדת, מוטב שישתתף עם אחר בפרוטה (שע"ה סי' ק"כ סע' י"ט).

עשיית מלאכה בימי החנוכה:
מותר לעשות מלאכה בימי החנוכה. וכן הוא מנהגינו, בין אנשים ובין נשים, [אמנם יש קצת שלא נהגו כן]. ויש נשים שנוהגות שלא לעשות מלאכה כל זמן שהנרות דולקות דהיינו כחצי שעה, ואין להקל להן. ונכלל בזה אפילו שלא לבשל. ויש אומרים שגם אין להם להפעיל כפתור מכונת-הכביסה וכן שלא לשטוף כלים וכיו"בה(שם סע' ד' ובהע' ח', ט).

אכילת מאכלי חלב ו"סופגניות" ומשחק ב"סביבון":
לא נהגו בקהילותינו לאכול מאכלי חלב בחנוכה כמנהג שאר קהילות. ומנהג הלביבות המטוגנות בהרבה שמן הנקראות סופגניות, וכן משחק הילדים בסביבון נתפשט אצלינו רק כאן בארץ ישראל (שם ובהע' י"א).

ברכת ה"סופגניות":
ברכת ה"סופגניות" המטוגנות בשמן שנוהגים כאן לאכול בימי החנוכה, זכר לנס שנעשה בשמן, בתחילה "בורא מיני מזונות" ולבסוף "על המחיה", ואפילו אם קבע סעודתו עליהם. שאין זה דומה לעוגות ושאר מיני פת הבאה בכִסָנִין, שמברכין עליהם "המוציא" וברכת המזון בקביעות סעודה, כי טיגון, מוציא מתורת לחם כמו בישול (שע"ה סי' ק"כ סע' כ"ד).

בישולי גוים ב"סופגניות":
מצוי בשווקים הרבה מאפיות שבהם גויים משליכים את ה"סופגניות "לתוך השמן ויש בזה חשש גדול של בישולי גויים. ולכן מי שיכול להחמיר לשים לב לדבר ולא לקחת משל גויים אשריו ואשרי חלקו. אבל אלו המתירים יש להם על מה לסמוך (שערי יצחק מקץ התש"ע).

חימום "סופגניה" עם ריבה על הפלאטה בשבת:
"סופגניה" עם ריבה מותר לחממה במקום שהיד סולדת בו, שדין הריבה שבסופגניה, כדבר יבש שנתבשל, שאין בו משום בישול. אמנם, כיום מצוי בבתי המאפה שמערבים בריבה מים שאינם מבושלים, לכן אין לחממה בשבת על הפלאטה [ע"ג דבר המפסיק] במקום שיכולה להגיע לשיעור שיד סולדת בה. אכן מי שמפריע לו שהסופגניה או הריבה שבתוכה תתחמם כל כך, והוא מניחה שם רק כדי שתפשיר, ומשגיח ליטלה משם קודם שתתחמם יותר, יכול להקל בזה (בנין משה ח"ג פ"ל סע' ט"ו ופמ"ד סע' א').

השם הראוי למנורת חנוכה:
מה שקוראים היום למנורת-חנוכה בשם "חנוכיה", אין לזה זכר בספרי חז"ל ורִבותינו הראשונים והאחרונים, והיא המצאה מכלל המלים המחודשות מקרוב בלשון העברית. וראוי שלא לקרותה אלא כשמה הנהוג מקדם "מנורה" ("מסרגה" בלשון ערבי) או אִפְשָׁר לקרותה בשם "מנורת-חנוכה", ואבותינו היו קוראים לה גם בשם לקרותה בשם "מנורת-חנוכה", והיו קוראים לה גם בשם "חנוכה" סתם (שע"ה סי' ק"כ הע' נ"ד וראה אור ההלכה עמ' 117).

תג מתרי"ג

הרב דניאל אהרון שליט"א

תלמוד תורה

שורש המצווה
ספר החינוך (מצווה תיט) הידיעה היא הבסיס לכל המצוות. ללא לימוד לא ידע האדם כיצד לעבוד את השם. התורה היא ה"מפה" של העולם והמזון הרוחני של הנשמה; כשם שהגוף נחלש ללא לחם, כך הנשמה דועכת ללא לימוד.

הלכה למעשה
חובת הלימוד: כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו ובין בעל ייסורים. אפילו בעל אישה ובנים חייב לקבוע זמן ללמוד ביום ובלילה (רמב"ם הלכות ת"ת פ"א).

קביעות עתים: מצווה על כל אדם שיאמר: "מתי אקרא?" ויקבע עתים לתורה שלא יעברו לעולם. גם מי שעסוק מאוד בפרנסתו, חייב ללמוד לפחות הלכות פסוקות כדי שידע להיזהר מאיסור (שולחן ערוך המקוצר ח"ד, סימן קנ"ד).

שילוש הלימוד ראוי לאדם לחלק את זמן לימודו לשלושה: שליש במקרא (תורה נביאים וכתובים), שליש במשנה (הלכות פסוקות) ושליש בגמרא (להבין דבר מתוך דבר) (רמב"ם שם).

לימוד הבנים: חובה על האב ללמד את בנו תורה מרגע שהתחיל לדבר. בתימן הקפידו מאוד שהאב ישב עם בנו בכל ערב וישמע ממנו את ה"פרשה" עם התרגום (שם, אות א').

כבוד מלמדי תורה: חובה לכבד את הרב והמורה ("המורי") יותר מכבוד אב, שכן אביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מלמדו חכמה ומביאו לחיי העולם הבא (רמב"ם פ"ה).

מעשה שהיה (במקורות חז"ל)
ריש לקיש והמפגש בירדן (בבא מציעא פד.)
ריש לקיש היה ראש השודדים, אדם בעל כוח פיזי אדיר שחי חיי הפקר. יום אחד ראה את רבי יוחנן טובל בנהר הירדן. קפץ ריש לקיש לתוך המים בזינוק אחד מדהים. ראה אותו רבי יוחנן ואמר לו: "חילך לאורייתא!" – הלוואי שהיית משתמש בכוח העצום הזה ללימוד תורה. ענה לו ריש לקיש בחוצפה: "יופייך לנשים!". אמר לו רבי יוחנן: "אם תחזור בתשובה, אתן לך את אחותי שהיא יפה ממני". קיבל עליו ריש לקיש עול תורה וחזר בתשובה. וקרה דבר פלא: ברגע שקיבל עליו עול תורה, רצה לקפוץ חזרה מהמים ולא יכול היה, כי התורה מתישה כוחו של אדם ומעבירה אותו מעולם החומר לעולם הרוח. ריש לקיש הפך לאחד מגדולי האמוראים, וכל חריפותו נבעה מאותו מרץ אדיר שהפנה כעת לים התלמוד.

אמרו חז"ל על המצווה:
"אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל פיהם של תינוקות של בית רבן" שבת קיט
"תלמוד תורה כנגד כולם" (פאה א, א) – שהיא המביאה לידי מעשה.

מסורת אבותינו
ה"כנים" וה"מורי": בתימן לא היו בתי ספר רגילים. הילדים היו יושבים במעגל סביב ה"מורי", כשהספר (ה"תאג") מונח לעיתים הפוך עבור חלקם, וכך למדו לקרוא מכל כיוון ובכל מצב, בדקדוק עילאי ובטעמים. ומשגדלו למדו משנה וגמרא בבית המדרש.

מאמר 2 – מהי באמת אמונה ?

האם אמונה היא ידיעה בשכל, הרגשה בלב - או משהו עמוק יותר ?

כיצד אנו עולים למטוס בלי לראות את הטייס ?

נתאר לעצמנו אדם המגיע לשדה התעופה, צועד בשרוול המוביל אל המטוס, נכנס ומתיישב במקומו. בעוד דקות ספורות ימריא המטוס לגובה של אלפי מטרים מעל פני הקרקע.

והנה שאלה מעניינת : **האם הנוסע ראה את הטייס ? האם הוא מכיר אותו ? האם הוא יודע מה שמו ?** ברוב המקרים – לא ! ובכל זאת, הוא עולה למטוס, חוגר את חגורת הבטיחות, ולעיתים אף יושב בנחת וממתין להמראה.

כיצד הוא מסכים להפקיד את חייו בידי אדם שמעולם לא פגש ?

התשובה פשוטה: הנוסע אינו רואה את הטייס, אך יש לו יסוד ברור להכיר במציאותו. הוא יודע שמטוס נוסעים אינו ממריא ללא מי שמוסמך להטיסו, והוא מסתמך על מערכות התעופה ועל הכשרת הטייסים.

נשים לב : **הנוסע אינו מכיר את הטייס – אבל הוא מכיר במציאותו !**

אמנם אין לו ודאות שהטיסה תסתיים בשלום, אך עצם העובדה שלא ראה את הטייס אינה הופכת את קיומו להשערה בעלמא.

ומכאן לשאלה העומדת במרכז המאמר : **האם אמונה פירושה להאמין בדבר שאין יודעים אם הוא אמיתי, או שמא אמונה היא דווקא הכרה באמת, גם כאשר אין רואים אותה בעיניים ?**

הרמב"ם מגלה : אמונה אינה ניחוש !

הרמב"ם פותח את ספרו משנה תורה במילים: **"יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון"** (הלכות יסודי התורה, פרק א, הלכה א). הרמב"ם אינו מסתפק בלשון "להאמין", אלא כותב **"לידע"**.

מדוע ? משום שהאמונה במציאות הבורא אינה אמורה להיות השערה חסרת יסוד. היא אמת שהאדם מצווה להכיר בה.

אולם כאן מתעוררת שאלה עמוקה: אם האמונה מבוססת על ידיעה, **א"כ מהי בעצם האמונה עצמה ?** מה פירוש **"אמונה המצוירת בנפש" ?**

הרמב"ם מבאר בספרו מורה הנבוכים (חלק א, פרק נ), בתרגום רבי שמואל אבן תיבון: **"כי האמונה אינה הענין הנאמר בפה, אבל הענין המצוייר בנפש, כשיאמינו בו שהוא כן כמו שיצוייר".**

זהו אחד היסודות החשובים ביותר בהבנת מהותה של האמונה.

נבאר את דבריו:

אדם יכול לומר בפיו משפט מסוים, ואפילו לחזור עליו פעמים רבות, אך עצם אמירת המשפט עדיין אינה מוכיחה שהוא אכן מחזיק בו כאמת. לעומת זאת, כאשר הדבר ברור ומתקבל בנפשו כאמת, הרי זו הכרה פנימית שאינה מסתכמת במילים.

זהו פירוש "הענין המצוייר בנפש": לא ציור שאדם רואה בדמיונו, אלא תוכן שהוא מכיר בו ומחזיק בו כאמת.

לפיכך, אין להגדיר אמונה רק כהרגשה או כהתרגשות, ואף לא כאמירה בפה. האמונה נוגעת למה שהאדם באמת מכיר בו בנפשו.

במה בדיוק אנו מאמינים ?

עד כאן ביארנו מהי אמונה מבחינת משמעותה. אולם מהו תוכנה של האמונה בה' ?

הרמב"ם אינו מסתפק בקביעה כללית שיש כוח עליון בעולם.

בהמשך הלכות יסודי התורה (פרק א') הוא מבאר שלושה יסודות מרכזיים:

האחד - מציאות הבורא: יש מצוי ראשון, שהוא מקור מציאותם של כל הנמצאים.

השני - תלות הבריאה בבורא: כל הנמצאים תלויים בו בקיומם, ואילו מציאותו אינה תלויה בהם.

השלישי - אחדות הבורא: הקב"ה אחד, ואין אחדותו דומה לאחדותם של הנבראים.

נמצא שהאמונה בה' אינה רק המחשבה ש"מישהו ברא פעם את העולם", אלא ההכרה שיש בורא אחד, שהוא מקור המציאות, וכל הבריאה תלויה בו.

וכך נאמר בתורה: "שמע ישראל ה' אלדינו ה' אחד" (דברים ו, ד). זהו יסוד האמונה שאנו מזכירים בכל יום.

האם אמונה היא הרגשה בלב ? כעת נבחן שאלה נוספת.

אדם עומד בתפילה ומרגיש התרגשות גדולה, ולמחרת הוא מתפלל ואינו מרגיש אותה התרגשות. האם פירוש הדבר שאתמול הייתה לו אמונה והיום אבדה

אמונתו ? בוודאי שלא!

הרגשה ואמונה אינן אותו הדבר.

הרגשה היא חוויה נפשית העשויה להשתנות. אדם יכול לחוש התרגשות, שמחה, יראה או קרבה, ולעיתים אינו חש אותן באותה עוצמה.

לעומת זאת, עצם אמונתו אינה נמדדת רק לפי עוצמת הרגש באותו רגע.

האמונה היא ההכרה באמת, הרגשות עשויים להתעורר בעקבותיה, אך אינם ההגדרה שלה.

ומכאן למדנו הבחנה חשובה:

ידיעה - מה שהתברר לאדם בשכלו.

הרגשה - מה שהאדם חש וחווה בנפשו.

אמונה - מה שהאדם מחזיק בו כאמת, הכרה המצטיירת בנפשו.

אין פירוש הדבר שהידיעה והאמונה מנוגדות זו לזו. אדרבה, ידיעה מבוררת יכולה להיות חלק מיסודה של האמונה.

האם האמונה מתחילה במקום שבו השכל נגמר ?

ישנו משפט מעורר מחשבה: **"אמונה מתחילה במקום שבו השכל וההיגיון נגמרים".**

אולם יש להבין אותו כראוי.

האם פירושו שהאמונה מנוגדת לשכל ? חלילה !

יש הבדל עצום בין דבר הסותר את ההיגיון לבין דבר שהשכל האנושי מוגבל מלהשיגו. האדם יכול להכיר במציאות הבורא, אך אין בכוחו להשיג את מהותו. הוא יכול לדעת שהקב"ה קיים, מבלי להבין כיצד מציאותו אינה דומה כלל למציאות הנבראים. וכבר נאמר: **"כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה'"** (ישעיהו נה, ח). מכאן נבין את עומק העניין:

השכל יכול להוביל את האדם להכרה במציאות הבורא; אך אין בכוחו להשיג את מהותו עד תום. האמונה אינה מחייבת את האדם להשליך את שכלו, אלא להכיר גם בגבולות השגתו.

אז מהי באמת אמונה? – התשובה לאחר כל הדברים נוכל להשיב על השאלה שבה פתחנו:

האמונה בה' היא ההכרה האמיתית במציאות הבורא, באחדותו ובהיותו מקור קיומם של כל הנמצאים; הכרה שהאדם מחזיק בה בנפשו כאמת, אף שאינו רואה את הבורא בעיניו ואינו מסוגל להשיג את מהותו. האמונה אינה השערה חסרת יסוד, אינה מסתכמת באמירה בפה ואינה תלויה בהתרגשות חולפת. היא יכולה להתבסס על ידיעה והתבוננות, והיא עוסקת באמת שהאדם מכיר בה.

וזהו גם היסוד שהמחיש לנו משל המטוס: **לא כל מה שאיננו רואים – איננו יכולים לדעת ולהכיר במציאותו.** כמובן, אין להשוות בין הטייס, שהוא אדם מוגבל, לבין הבורא יתברך; המשל נועד להמחיש נקודה זו בלבד.

💎 משפט הזהב - **"אמונה אינה להניח שדבר מסוים אולי אמיתי; אמונה היא להכיר באמת, גם כשאין רואים אותה בעיניים."**

לקראת המאמר הבא:

כעת, לאחר שבירדנו מהי אמונה, מתעוררת שאלה מרתקת: **אם שני אנשים מאמינים באותו בורא ובאותה תורה – האם בהכרח מדרגת אמונתם שווה? ומה ההבדל בין אמונה פשוטה לבין אמונה עמוקה ומבוררת?** על כך, בעזרת ה', במאמר הבא: "דרגות האמונה - האם כל המאמינים שווים"??

לעילוי נשמת אבי מורי
הרה"צ **ישעיהו סיאני** זצוק"ל נלב"ע בתאריך א' דראש חודש כסלו התשס"ז
כיהן - רב האיזורי במועצה האזורית גבעת ברנר .

הריבית של הנשמה

החדר היה אפוף בשקט הכבד שרק כאב גופני עיקש יודע לייצר. הגאון הצדיק רבי ציון נדב זצ"ל ישב בכורסתו, פניו חרושות קמטי חכמה ועסק התורה מתוך ייסורים. רגליו, אותן רגליים שצעדו קילומטרים בנתיבי התורה, כאבו עתה בכאב עז ובלתי פוסק. לצדו ישב בנו שליט"א, מביט באביו בעיניים דואגות, מנסה למצוא מזור או עצה להקלת הסבל.

לפתע, נדלק אור חדש בעיניו של הרב. הוא הישיר מבט אל בנו ואמר בקול צלול: "בוא ואספר לך סיפור".

"לפני שישים וחמש שנים" החל הרב לספר, וקולו נשא אותם אל ימי נעוריו כבחור ישיבה צעיר, "פתחתי חשבון בבנק". בימים ההם, כידוע, לא היו מסכים מרצדים או בסיסי נתונים דיגיטליים. הכל היה רשום בכתב יד, בדיו שחורה על גבי דפים מצהיבים בתוך קלסרים עבי כרס.

יום אחד, אחד מעובדי הבנק לקח את הקלסר לביתו כדי להשלים עבודה – והקלסר נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. בבנק נותרו רק רסיסי מידע. לצד שמו של רבי ציון נרשם הסכום "חמישים לירות", אך איש לא ידע לומר אם מדובר בזכות או בחובה. הבנק לא תבע, והרב לא שילם.

"והנה", המשיך הרב בנימה דרמטית, "לפני כמה ימים קיבלתי מכתב. הם מצאו את הקלסר הישן". התברר שהסכום היה חוב. חמישים לירות שהפכו, לאורך שישים וחמש שנים של ריבית והצמדה, לסכום עתק של שנים עשר אלף שקלים!

"המכתב כבר חתום על ידי עורך הדין של הבנק", נאנח הרב, "ועכשיו עליי להשיג את הסכום הזה"!!

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

הגאון הצדיק רבי ציון נדב זצ"ל, מפארי מרביצי התורה בירושלים עיר הקודש, נולד בעיר צנעא בירת תימן בי"ח באדר תרצ"ב להוריו, רבי עזרי ומרת יונה זכרונם לברכה. בהיותו כבן שנה עלתה משפחתו לארץ הקודש, שם חונך במסירות על אדני התורה והיראה. הוא חבש את ספסלי הישיבות הקדושות, ונעשה לתלמידם המובהק של רבותיו ראשי ישיבת חברון.

בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית שושנה ע"ה, בת שאר בשרו הגאון רבי שלום חיים נדב זצ"ל מרבני שיקגו, ויחד הקימו בית מפואר, בנים ובני בנים תלמידי חכמים העוסקים בתורה ובמצוות. במשך עשרות בשנים הרביץ תורה בישיבת "קול תורה", בכולל "תפארת שרגא", בסמינר "בית יעקב" הישן, ועוד, והאציל מתורתו ומוסריו, הנהגותיו, תפילתו והשפעתו הרוממה על כל סביבתו, בכל מקום בו שהה.

עד שלפני כשנתיים ימים, בכ"ב בכסלו תשפ"ה, הסתלק רבי ציון לבית עולמו והוא כבן תשעים ושלוש שנים. במסע לווייתו הספידוהו גדולי התורה ובני משפחתו החשובה, ובראשם ביכה את לכתו ידידו מנוער, מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א, כשבתוך דבריו אמר את המשפטים הבאים, המלמדים על דמותו המופלאה: "מאוד קשה להספיד ידיד ותיק זה כשמונים שנה, מימי הנעורים. איש אציל המידות, היה יקר מאד מצעירותו, כל כולו היה אצילות המידות, התנהגות נפלאה, יראת שמים עמוקה, היה נערץ אהוב וחביב על כולנו. מאוד הערכנו והערצנו אותו, והיינו שנים רבות בידידות. זכה להעמיד תלמידים רבים, הרביץ תורה הרבה, הכל בנועם, באצילות וכל המידות, למופת לשם ולתהילה לכולם. מה אפשר להוסיף. את הידידות העמוקה, את ההערכה שרחשנו לו כולנו, את ההצלחה הגדולה בהעמדת תורה והרבצת תורה, יראת שמים, על גדולי ישראל שהעריכו אותו".

ועתה, נחזור לסיפורנו.

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

הגאון רבי ציון נדב זצ"ל (משמאל) עם יבלחט"א
ידידו מנוער ראש ישיבת סלבודקא
מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א
(באדיבות המשפחה)

הבן המסור, ששמע על רצון אביו לשלם קנס כה גדול לאחר מרחק השנים העצום, השתומם אל ליבו. "אבא, זו אשמת הבנק! הם איבדו את החומר, הם התרשלו". הוא החל לתכנן אסטרטגיה משפטית בקול רם: "ניקח עורך דין, נעמוד מולם במשפט. גם יש לך כל כך הרבה תלמידים שהם עורכי דין בכירים, הם ישמחו לעזור בהתנדבות"!

אך רבי ציון נותר בשלו, מתוך השלווה האופיינית לו: "אני אשלם להם", אמר בקור רוח. "אם הם מבקשים – אני אשלם".

ה'וויכוח' התלהט. הבן לא הבין מדוע יש לקבל את מה שנראה לו כעוול משווע, והרב המשיך לעמוד על רצונו לשלם, ללא פשרות וללא משפטים.

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ואז, כשהמתח בחדר הגיע לשיאו, עצר רבי ציון את שטף דבריו של בנו. "יודע מה"? אמר בחיוך דק, "אתה צודק".

הבן נשם לרווחה, אך הרב המשיך והפתיע: "אם הסיפור שסיפרתי לך על הבנק היה נכון – היית צודק. אבל הסיפור הזה – לא היה ולא נברא"...

השקט חזר לחדר, הפעם דק וחד מתמיד. "אז מה כן היה"?! שאל הבן בנשימה עצורה.

"העברות", לחש הרב נקי־הנפש, ועיניו דמעו. "העברות שעשיתי לפני שנים בתור בחור. היום אני משלם עליהן עם ריבית, בכאבים עזים בגוף. וכאן, בני... כאן לא יעזור שום עורך דין, ושום בית משפט"!

להבות בעיר הנמל: פרשת עדן תש"ח

בחודש כסלו תש"ח, עם היוודע החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל לשתי מדינות, החל גל עכור של הסתה חמורה להכות ביהודי העולם, ובכללן בתימן. שיאו של גל זה התפרץ בעיר הנמל הדרומית עַדֶן, ושטף אותה בפוגרום מזעזע וחסר תקדים שביצעו ערביי המקום ושכניהם מהעיר הסמוכה, שייך עות'מאן.

עדן נודעה כאחת מעריה הגדולות והחשובות של תימן. היא שימשה אכסניה לתלמידי חכמים מופלגים ולישיבות מפוארות, ובהיותה תחת שלטון בריטי, היוותה גם עיר מקלט עבור יהודים שברחו מפנים הארץ בדרכם לעלות לארץ הקודש. ההתארגנות שבה היכו הפורעים ביהודי העיר הייתה תופעה נדירה בנוף התימני, שכן ברוב עריה ויישוביה של תימן – ולכל הפחות מחוץ לבירה צנעא – חיו היהודים בשלום עם שכניהם. מצבם היחסי היה טוב, ואף עלה על תנאי חייהם של יהודי אירופה באותן שנים. גם אם התקיימה ההלכה שבה "עשו שונא ליעקב", ההתנכלויות ליהודים היו לרוב בעלות אופי אישי, או אגב המלחמות בין האומות, והן לא לבשו צורה של רדיפה מאורגנת וממוסדת.

ימי הזעם והחורבן

הפוגרום פרץ ביום שלישי, י"ט בכסלו, והשתולל באין מפריע עד יום חמישי, כ"א בחודש. תוצאותיהן של פרעות אלו היו הרסניות ומחרידות: למעלה משמונים יהודים נרצחו באכזריות, וקרוב לשמונים נפש נוספים נפצעו. מלבד האבדות הכבדות בנפש, כילו הפורעים את זעמם ברכוש הקהילה. בתים וחנויות הועלו באש, ורכוש רב נשדד ונגזל. לשם המחשה על היקף החורבן שכילה גם את ממונם ופרנסתם של ישראל: מתוך כמאה ושבעים חנויות שהיו בבעלות יהודית, נבזזו לא פחות ממאה ושש חנויות.

הלהבות לא פסחו על מוסדות היהדות והחינוך. ארבעה בתי כנסת נשרפו כליל, ובהם פאר הקהילה – בית הכנסת הגדול "מגן אברהם", שממדיו העצומים אפשרו לו להכיל למעלה מאלפיים מתפללים. יחד עמם עלו באש שני בתי ספר יהודיים ועוד מאתיים ועשרים בתי מגורים שהוצתו, ניזוקו ונבזזו.

במקביל למוקד המרכזי בעדן, התפשטו הפרעות גם לעיירה הסמוכה שייך עות'מאן. בעיירה זו התגוררו באותה העת כמה מאות יהודים – מחציתם תושבים מקומיים, ומחציתם פליטים מתימן שהמתינו בכיליון עיניים לעלייה לארץ.

הבגידה וההצלה המאוחרת

בשעת המצוקה, פנו היהודים לעזרתם של שוטרי הצבא הבריטי, שתפקידם הרשמי היה להגן על שדות התעופה של עדן. אולם תקוותם נכזבה מרה: השוטרים באו מיחידות ערביות ולא רק שלא הגנו על המותקפים, אלא אף תרמו להגברת המהומות והשתתפו בפועל בפגיעה ביהודים.

רק לאחר פניות נמרצות ונואשות לממשלה הבריטית בלונדון, הופעלו יחידות צבא בריטיות שהתערבו בכוח, הפסיקו את הפרעות והשיבו את השקט לרחובות. אך השקט שירד על עדן היה מחריד.

הנרצחים הובאו למנוחות בשני קברי אחים – האחד גדול והשני קטן יותר. על הקבר נחקקה קינה קורעת לב לזכרם, שאותיותיה זועקות ומבכות:

"על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה, לבי לבי על חלליהם מעי מעי על הרוגיהם, ביום עשרים עד שנים ועשרים בחֹדש כסלו שנת ה'תש"ח ליצירה. ביום נגעה החרב על אחינו היקרים התמים הישרים מלאים מצות כרמון, נפלו ביד שונאי אל עליון, אש אכלה ובוערה, ויצעקו ואין עונה. מהם נפלו לתוך אש, ומהם לחרב שונא. אל עליון, אל תשכח יום הריגת עליון השופכים דם נקיים ובם תעשה כליון, ותרחם על האומללים השוכבים בחצר מות הזה".

לימים, הוקמה בבית העלמין בעיר חולון מצבה לזכר קדושי עדן, ועליה חקוקים שמותיהם לזכר עולם.

זעקת רבני ארץ ישראל

בעיצומם של ימי החרדה, שוגר מברק בהול מארץ ישראל אל הממשל הבריטי בלונדון. הרבנים הראשיים, שחרדו לגורל אחיהם, התחננו לסיוע דחוף לשמירה על חייהם ורכושם של יהודי עדן הנתונים תחת חסות הכתר הבריטי.

וכך נכתב במברק (בתרגום מאנגלית):

משרד ראש הממשלה, רח' דאונינג 10, לונדון.

התקבל מברק דחוף מעדן המודיע כי הקהילה היהודית בסכנה של תקיפות מחודשות. יש להחיש עזרה במהירות האפשרית! אנחנו כותבים לך מירושלים לסיוע הומניטרי דחוף ולהפעיל כל אמצעי שברשותך לשמור על חיי אדם ועל הרכוש בקהילה היהודית בעדן הנמצאת תחת השלטון הבריטי.

חתומים: יצחק הרצוג, הרב בן ציון עוזיאל

הרבנים הראשיים בארץ הקודש

בצל האימה: מחנה הפליטים והעלייה

האימה ששררה ברובע היהודי בימי הטבח סירבה להתפוגג, ונותרה תלויה בחלל האוויר עוד זמן רב. ברחובות העיר המשיכו להסתובב יהודים דוויים ושבורים, כשלצידם פליטים מפנים תימן שביקשו לעלות ארצה.

בהמשך, בסיוע מימונו של ארגון הג'וינט, נקלטו ושהו אלפי הפליטים במחנה חאשד הסמוך לעיר. ממחנה זה זכו לבסוף לעלות לארץ ישראל בשנים תש"ט–תש"י. למעשה, דוקא מאורע נורא זה הוא שתרם להסכמתם של השלטונות הבריטיים לאפשר את פתיחת שערי העלייה ליהודי תימן דרך עדן, אל ארץ ישראל נחלת אבות.

הבריטים אף מינו ועדת חקירה לחקור את העניין, בניסיון להתמודד עם השלכות הטבח הנורא, והשופט הארי הרברט טרסטד קבע בדו"ח שהגיש כי המהומות הוצתו בשל המתיחות שנוצרה לשמע אירועים מחוץ לעדן – כשהוא מכוון לארץ ישראל, וזאת לצד גורמים נוספים שלדעתו גרמו לכך כמו פיקוח הממשלה על יצוא וייבוא סחורה שהתהדק מאז המלחמה, שביתת נהגי כלי התחבורה בעדן, מציאותם של פועלים זרים ולצידם פליטים יהודים.

לעומתו, גדולי התורה עמדו על הצורך בתיקון המעשים והלבבות והתריעו מפני פרצות בחומת היהדות שחדרו באמצעות השליחים מארץ ישראל, לצד איסור ההתגרות באומות שעליו כבר הזהירו חכמינו.

מקורות: יהודי עדן, מן המיצר; עת־מול 292; ועוד.

להקדשות: 053-3453020

טריוויה משפחתית מתוך שע"ה. הנושא: חזרת שליח ציבור

1) לכמה עונים צריך השליח ציבור להמתין ע"מ שיוכל להתחיל חזרת הש"ץ?
א' – תשעה עונים, וללא זה קרוב ברכותיו לבטלה.
ב' – רוב מניין לפי כמות המתפללים במקום.
ג' – בקדושה תשעה עונים, בקדיש ניתן להקל בשעת הדחק אפי' בשישה עונים.

2) ש"ץ שהתחיל ברכה לפני שענו הציבור אמן על ברכתו הראשונה כיצד ינהגו?
א' – יחזור על הברכה הראשונה.
ב' – ימשיך בברכה השניה והפסידו ענית אמן.
ג' – יענו אמן אפי' תוך הברכה השניה אם הוא תוך כדי דיבור.

3) כיצד ינהג הש"ץ כשמגיע לקדושה?
א' – ימתין שיענו הציבור "קדוש" ויחזור לומר "קדוש" בקול רם.
ב' – יאמר יחד עם הציבור.
ג' – יאמר יחד עם הציבור אך בקול רם שישמע קולו מעל הציבור.

4) העומד בתפילת הלחש ושמע שהגיע הש"ץ ל"מודים" כיצד ינהג?
א' – ימשיך בתפילתו כרגיל.
ב' – יענה רק תיבות "מודים אנחנו לך".
ג' – לא יענה אך ישחה עמהם אם נמצא באמצע ברכה (ובסוף או תחילת ברכה לא ישחה כלל).

5) בתענית ציבור שכח הש"ץ לומר "עננו" כיצד ינהג?
א' – אם נזכר קודם "רפאנו" יאמרה שם, ואם לאו יאמר ב"שומע תפילה".
ב' – יחזור לברכת "עננו".
ג' – בדיעבד ימשיך בתפילתו ואין לו תיקון.

6) ש"ץ ששכח לומר בחזרה בימות החורף "ותן טל ומטר לברכה" האם חוזר?
א' – חוזר כדין יחיד שטעה.
ב' – לא חוזר, כיון שכבר התפלל בלחש כראוי.
ג' – בשעת הדחק שאין פנאי לא חוזר.

7) ש"ץ שטעה ולא אמר בחזרה בראש חודש "יעלה ויבוא" האם חוזר?
א' – חוזר כדין יחד שטעה.
ב' – אם נזכר בתוך התפילה חוזר לרצה, ואם השלים תפילתו אינו חוזר שסומך על תפילת המוסף.
ג' – לעולם אינו חוזר אפי' נזכר בתוך תפילו.

8) יחיד שעומר בתפילת הלחש וסיים ברכת "מחייה המתים" ובאותו זמן הגיעו הציבור לקדושת "ובא לציון" האם יענה עמהם?
א' – כן, כיון שגם הציבור אומרים כעת קדושה.
ב' – אם כיון כן מראש להגיע עמהם רשאי לענות.
ג' – לא יענה, שאין הקדושות שוות.

9) יחיד שעומר בתפילת הלחש וסיים ברכת "מחייה המתים" ובאותו זמן הגיעו הציבור לקדושה בתפילת מוסף האם יענה עמהם?
א' – לדעת השו"ע ישתוק ויכון, לדעת הרמ"א יענה עמהם.
ב' – השת"ז לא הכריע בדבר וע"כ יכול לסמוך על הרמ"א.
ג' – ב' התשובות נכונות.

10) האם רשאי לשבת בזמן חזרת הש"ץ?
א' – יכול לישב לאחר קדושה.
ב' – אסור לישב אך ניתן להקל לאחר "מודים".
ג' – אין לשבת עד סיום על החזרה.

תשובות
1=ג 2=ב 3=ב 4=א 5=ג 6=ב 7=ג 8=א 9=ג 10=ב

הלכות תימא

באדיבות
הרב אליהו נהרי שליט"א
ראש מוסדות "עטרת חיים"

חידון

אלו חיות יהיו מותרות באכילה לעתיד לבוא?

שאלת השבת

בשבת קודש בבית משפחת זכריה, אחר סעודת ליל שבת ישבו הבנים לעסוק בתורה. דניאל - הבחור החשוב - כיוון את הסטנדר באופן שיתאים לו.

אהרון איחו אמר לו שהוא לא חושב שדבר זה מותר לעשותו בשבת.

מה לדעתכם, האם דניאל פעל נכון?

א. לא, דבר זה אסור משום בונה וסותר.

ב. אהרון צודק, אך האיסור משום עובדין דחול.

ג. מותר רק במקום צורך גדול.

ד. מותר לכתחילה.

חידת השבת

מתי מותר להשתמש לאור הנר שהדליק הגוי בשבת לצורך היהודי ובביתו של היהודי?

ילדים יקרים מצאו מה לא הגיוני בתמונה

תשובת החידון

אלו חיות יהיו מותרות באכילה לעתיד לבוא? כל החיות שיש להן סימני טהרה, כגון פרסה שסועה וגירה בבהמה (ויקרא פרק יא: ד-ה, דברים יד ו), ועופות שהותרו לנו בתורה (ויקרא פרק יא: יג-יט, דברים יד יב-יח) תהיינה מותרות באכילה גם לעתיד לבוא.

אמנם נראה פשוט שכל בעלי חיים שהיו בתיבה, וכל שכן שאר בעלי חיים שהיו בעולם בזמן המבול, יהיו מותרים באכילה לעתיד לבוא. שהרי, לפני המבול (בראשית פרק ו, יט) נאמר אל נח מכל בשר מכל חי, שנים מכל תביא אל התיבה, לחיות אתך זכר ונקבה יהיו. ואחר המבול נאמר (בראשית פרק ט, ג) כל רומש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, כירק עשב נתתי לכם את כל. הרי שמה שהיה אסור לפני המבול, הותר לאחר המבול. אלא שבתורה פירט הכתוב את הבהמות והעופות שהותרו לנו, ולא פירט את שאר בעלי החיים שהיו בתיבה, ולכן נראה שכל בעלי החיים שהיו בתיבה יהיו מותרים באכילה לעתיד לבוא.

תשובת החידון

לאו דווקא. יש אומרים שמותר לכתחילה, ויש אומרים שאסור אלא בצורך גדול.

תשובת השבת

מותר. ואנו רואים שאף על פי שהדבר אסור, מכל מקום אין בו איסור תורה, שהרי אין כאן מלאכה, ואין כאן בונה וסותר, אלא איסור דרבנן, ומשום כך התירו חכמים לעשות כן לצורך גדול.

ילדים יקרים מצאו 10 ההבדלים

בהצלחה

תֶּרְנְגֹלֶת הַשָּׁלוֹם \ אֲבִיהוּא שַׁאעֶר

סַעֲדָיָה חִבֵּב גְּדֹל בַּחֲצֵרוֹ תֶּרְנְגֹלֶת.
מַרְהִיבָה, יְפַת נוֹצוֹת וַאֲדֻמַּת כַּרְבֻּלֶת.

שָׁמַר הוּא עָלֶיהָ שְׁמִירָה מְעֻלָּה,
וּבָדַק מִדֵּי עֶרֶב שֶׁדֶּלֶת הַלּוּל נְעוּלָה.

בֹּקֶר אֶחָד, הִזְדָּרֵז לְפָתֹחַ הַלּוּל
וְהִנֵּה שֹׁד וָשֶׁבֶר! נֶעְלַם הַמַּנְעוּל!

וַיִּזְעַק סַעֲדָיָה זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה:
"הֵיא אֵינֶנָּה הַתֶּרְנְגֹלֶת הַיְקָרָה!"

הַשְּׁכֵנִים נִבְהֲלוּ נָחְפָּזוּ...

"הֲרֵי זוֹ רַק תַּרְנְגֹלֶת".
"מַדּוּעַ תְּצוּח בְּאֻלָּת?!"

"לֹא יוֹעִילוּ לְךָ הַבְּכִיּוֹת,
חָשׁוֹב בְּהֶגְיוֹן
מִי יָכוֹל
הָיָה
לְקַחְתָּהּ"

נִזְכַּרְתִּי! יוֹסֵף הַשָּׁכֵן
רָאָה אוֹתִי מֵהַחַלּוֹן...

פְּתַח אֶת
הַדֶּלֶת!!!

תַּחֲזִיר לִי מִיָּד
אֶת הַתַּרְנְגֹלֶת!!!

אֵינִי יוֹדֵעַ עַל מָה אַתָּה שָׂח!

" סַעֲדָיָה! מִסְתַּבֵּר שֶׁאֲמֶשׁ נִתְקַפְתָּ בְּשִׁכְחָה
לֹא נָעַלְתָּ הַלּוּל וְהַתַּרְנְגֹלֶת - בָּרְחָה.
יוֹסֵף הִבְחִין בָּהּ מַהֲדֶסֶת וּמְדָדָה
יָדַע שֶׁתִּתְגַּנֵּב, אוֹ שֶׁתִּפֹּל שְׁדוּדָה...
עַל מְנָת לְשָׂמְרָהּ נָטַל אוֹתָהּ אֵלָיו,
וְעַכְשָׁו, כֵּיצַד יְשִׁיבֶנָּה מִבְּלִי שֶׁיֵּחָשֵׁד בְּגַנָּב?"

הוּא גָּנַב אֶת הַתַּרְנְגֹלֶת
הַיְחִידָה שֶׁלִּי!

כְּבוֹד הָרַב! אֵינִי יוֹדֵעַ מָה
הוּא רוֹצֶה מִמֶּנִּי...

הֵבִין הָרַב בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁהָעֲנִיּוּת
הֶעֱבִירָה אֶת יוֹסֵף עַל דַּעְתּוֹ
וְאָבֵן לָקַח הַתַּרְנְגֹלֶת לְעַצְמוֹ.

אֶחְבַּע אוֹתְךָ
לְדִין אֵצֶל
מָארִי יִחְיֶא
יִצְחָק הַלֵּוִי

הֲרֵי זוֹ שֶׁעֲרוּרִיָּה!
לְהַאֲשִׁים נֶפֶשׁ נְקִיָּה!

"טוֹב שֶׁכֵּן טוֹב
מַאֲה רָחוֹק"

בָּךְ, בְּחָכְמָתוֹ הָרַבָּה, יָדַע
מָארִי יִחְיֶא יִצְחָק לְהַשְׁכִּין
שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ.

אֲהההה, תּוֹדָה
רַבָּה לְךָ! מִצְטַעֵר
שֶׁחָשַׁדְתִּי בְּךָ...

בֵּן בֵּן הָרַב
צוֹדְקִי זֶה מָה
שֶׁעָשִׂיתִי בְּרִיּוּקִי

כָּל הַזְּכֻיּוֹת שְׁמוּרוֹת © (עַל פִּי חֹקֶק הַזְּכוּיוֹת הַיוֹצְרִים)

לִידִידֵנוּ הַסּוֹפֵר וְהַמְחַנֵּךְ הָרַב אֲבִיהוּא שַׁאעֶר יצ"ו
מְחַבֵּר הַסִּפְרִים 'לְאוֹרָם' - סִפּוּרֵי הוֹד וּמוֹפֵת עַל גְּדוֹלֵי רַבָּנֵי תֵּימָן וְעוֹד, בְּשִׁלּוּב אֲיוּרִים מַרְהִיבִים.
ו 'הָאַגֶּרֶת שֶׁהִצִּילָה' - עֲלִילָה מְרַתֶּקֶת לַהוֹרָה וְלַגִּיל הָרַךְ, סִפּוּרוֹ מְבֻיָּלִין וְאֵיכוּתִי בְּשִׁלּוּב הַמַּחֲשׁוֹת מִפְּאֹרוֹת.
בְּקָרוֹב! "תּוֹרָה וּמוּסָר בְּחֹרוּת וּבְמַאֲסָר" מַסָּע מְרַתֵּק שֶׁל פָּאוֹן פְּלָאִי.
avihush200@gmail.com 0504182263

"טוב שם משמן טוב
ויום המות מיום הולדו"

העלון מוקדש
לע"נ הנפטרים מן העולם
תנצב"ה

לעילוי נשמת
רחמים בן שלום שרפי ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
שרון בן יהודה שרעבי ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
אביגדור בן רחמים מסיקה ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
שלום אבשלום בן חיים ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
חיים בן סעיד ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
אברהם אלברט בן סעדיה ז"ל
תנצב"ה

מן השאלות והתשובות שנשאלו בבית ההוראה ונענו
ע"י מורנו הגאון הרב משה רצאבי שליט"א

ש"ץ שרגליו מגולות

שאלה: איפה שאני מתפלל מנחה וערבית בימות החול, עולה לפעמים ש"ץ שהוא אבל תוך שנתו על אביו, כשהוא במכנסים קצרים קצת מעל הברך. המנין שם ביום חול מצומצם ובקושי יש מנין, ולפי המציאות קשה למנעו מכך, מה לעשות?

תשובה: כיון שהוא ש"ץ ומתפלל עם טלית גדול וכמנהגינו, העצה שקודם שיעלה, או אם כבר עלה ואמר קדיש, קודם שיתחיל בלחש שמונה עשרה של תפלת מנחה, לבוא אליו בנחת ולומר לו בלחש בנעימה בלשון רכה "אל תקפיד עלי שאני מעיר, אבל כדאי שאל תרים ותקפל את רוחב הטלית על הידים, אלא תפשוט את כולה על הגוף והזרועות כדי שרוחב הטלית ירד ויכסה לפחות את הברכיים". ודברי חכמים בנחת נשמעים. ואכן כן היה, וחייך והסכים מיד.

אשריהם ישראל. (עיין ברמב"ם הלכות תפלה פ"ה ה"ה ולא ברגלים מגולות אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו לפני גדולים אלא בבית הרגלים ע"ב. וק"ו שליח ציבור. וע"ע בטור ובש"ע סימן נ"ג סי"ג פוחח וכו'. ובפרש"י במגלה כ"ד ע"א שברעיו נראים דגנאי הוא לציבור ע"ש. ובכף החיים שם ס"ק ס"ב ילבש בתי שוקים עד ברכים וכו'. ובפסקי תשובות שם בהערה קי"ג. וע"ע בשו"ת יחו"ד ח"ד סימן ח', ובשו"ת יצחק ירנן ח"ב דף כ"א).

לסגור מכסה קופסא של גוזלי התוכים שבכלוב

שאלה: יש לי בבית כלוב של תוכים, ובקצה הכלוב בחוץ יש בו בית קטן מעץ לגוזלים ובצים הנולדים שם, ויש בבית קטן זה למעלה פתח שאפשר לפתוח ולסגור. בשבת פתחנו את הבית כדי לראות את הגוזלים או הביצים שם, ואח"כ הסתפקנו אם מותר לסגרו משום עשיית אוהל, כיון שיש שם יותר מחלל טפח על טפח. מה הדין?

תשובה: מדין אהל יש להתיר, כיון שהוא עשוי לכך עם צירים לפתוח ולסגור (ואע"פ שפתח זה עשוי לסגרו להגן עליהם משמש ומקור ובכהאיי גוונא אסור לפתוח ולסגור גם בעשוי פרקים, לדעת הנודע ביהודה וסיעתו, שלכן אסור לפתוח ולסגור מטריה בשבת. שאני הכא שפתח זה הוא חלק מכל דפנות בית קטן זה, ובכהאיי גוונא גם להנודע ביהודה מותר, וכדין גג עם צירים ברמ"א בהלכות סוכה, וכמו שכתב בהדיא בנודע ביהודה שם. והארכנו בזה בבנין משה חלק ה', וכדין גגון שמחובר בעגלת תינוק שמותר לפתחו ולסגרו):

אלא שיש לדון בזה משום מוקצה, כיון שבית זה הוא בסיס לתוכים שהם מוקצה מחמת גופו (עיין בדברינו ביום השביעי הלכות מוקצה פ"ד סכ"ז, דף קכ"ג, בהרחבה). ומכל מקום אפשר להקל אם פותח כדי ליתן להם אוכל, וסוגר כדי שלא יהיה עליהם שמש ויצטערו ובדומה, אם אינו פסיק רישיה שלא יטלטל את כל הבית, רק את המכסה. ולכן יפתח ויסגור בנחת, באופן שלא יהיה פסיק רישיה שיטלטל את כל הבית ומותר: (עיין ביום השביעי שם דף קכ"ה, ובהערה ס"ו. ובדף רכ"ז, ומשם בארה"ה):

כ"ף פשוטה בתיבת אלדי"ך שגגה רחב הרבה

שאלה: מעשה שהוציאו ספר תורה בשחרית שבת, ובאמצע הקריאה ראו בתיבת אלדי"ך אות כ"ף פשוטה גג הכ"ף היה רחב יותר מהראוי, ונסתפקו אם כשר או פסול, ולא היה תינוק בבית הכנסת רק גדול קצת כבן עשר. והראוהו האות והוא גם כן נסתפק, ומספק החזירו הספר תורה והוציאו אחר. היה שם תלמיד חכם שלא היה נראה לו לפסול אות זו, ובמנחה של שבת היו שם ילדים קטנים. ואז שאל שני קטנים ושניהם אמרו שהיא כ"ף פשוטה. **מה** הדין, האם הספר תורה כשר. והאם מותר על כל פנים למחוק מגג הכ"ף השמאלי כדי שלא יבואו להסתפק פעם הבאה. או לא, כיון שהוא אות שנטפל לשם.

תשובה: אם שואלים תינוק ונפסלה האות, אין לשאול תינוק אחר. ומכל מקום בדיעבד, אם שאלו אח"כ תינוק אחר וענה שכשר, יש לשאול עוד תינוק והולכים אחר הרוב ומכשירים. קל וחומר כאן שהראשון היה גדול, וגם נסתפק. ולכן להלכה הספר תורה כשר. ומכל מקום אסור למחוק תוספת הגג, כיון שאינו אלא באות הנטפלת להשם, וניכר שהוא יתו"ר נפי"ש, ומפני כבוד הספר, שלא יסתפקו בו כל פעם. (וכן הובא בספר יריעות שלמה ח"ד דפים לח"מ, ע"ש. וע"ע להמשנ"ב בביה"ל סימן ל"ב סכ"ו ד"ה אם, ודוק).

כהן שחי באיסור עם אשה, דין בנו ובן בנו לכהונה

שאלה: כהן שחי עם ישראלית באיסור בלא נישואין, וילד ממנה בן. הבן הזה נשא אשה וילד בן, והם, הבן ובן הבן מתפללים אצלינו בבית הכנסת. האם דינם ככהן כשר לישא כפים ולעלות ראשון לספר תורה, וכן אם הם פטורים מפדיון בכור, או לאו?

תשובה: הנה אם היא לא נבעלה מעולם לאדם שאסור לה להינשא לו, אין לה דין זונה לענין איסורי כהונה, ובנו הנולד ממנה כשר לכהונה. אבל אם נבעלה לאסור לה, כגון לבעל אחותה או לממזר או לגוי ובדומה, וכן אם נבעלה אפילו פעם אחת לכהן חלל (שאביו כהן ואמו גרושה או זונה או חללה שאסור לכהן להתחתן איתם והבן שנולד לו מהם חלל) בין ברצון בין באונס, הרי זו זונה ואסורה לכהן, ובנו הנולד ממנה חלל, וכן בן בנו, ובן בן בנו עד סוף כל הדורות:

ועל כן צריך לברר עמה על זאת בחכמה ובעקיפין, ואם תאמר שלא נבעלה, או שנדע ממנה שלא נבעלה עכ"פ לאחד ממה שכתבנו למעלה, בנו הנולד ממנה ובני בניו הם כהנים כשרים. אבל אם אי אפשר לברר, הרי זה ספק חלל, ויש בזה כמה חילוקים שאכמ"ל, והיא שאלה חמורה על בנה ובן בנה עד סוף כל הדורות אם הם כשרים, או שהם ספק חללים, ליתן להם חומרי כהן וחומרי ישראל. (עיין בכל זה ברמב"ם הלכות איסורי ביאה בפרקים י"ז י"ח י"ט וכ', ובש"ע אבן העזר סימנים ו' ז', ובש"ע המקוצר ח"ו סימן ר', ועל סתם נשים שאינן שומרות תורה ומצוות בזמנינו, שם בהערה ה'. ובספר משפט הכתובה ח"ב מדף שפ"ב, ובח"ג מדף קמ"ג, באריכות רבה, וביאמר יהונתן על שתילי זיתים אבן העזר סימן ו', הערה י"ד):

מידי שבוע נמסרים שיעורים בכולל "פרי צדיק" בחריש
בעיון בהלכות שבת, מסורת ומנהגי תימן, פרשת שבוע ומוסר
מפי ראש הכולל הרה"ג משה רצאבי שליט"א
להקדשת השיעורים להצלחה, רפואה, פרנסה, ולהצדחת לעילוי נשמת יקיריכם
ניתן לתאם את מועדי הכולל: הרב יאיר שרפי 052-7466601 ור' אריתאר מוכף 053-3453020
אחוות אחים
חריש
קהילת קודש תימן

אחוות אחים
חריש
קהילת קודש תימן

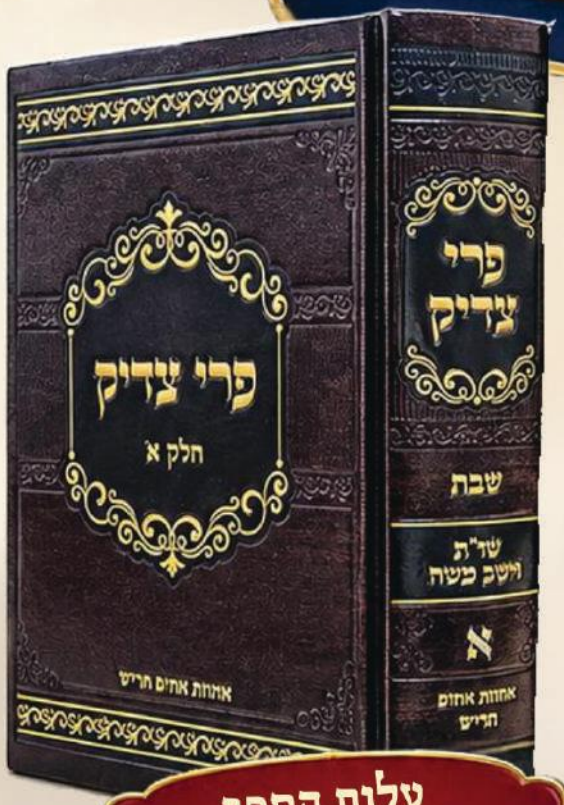
בשורה משמחת

יצא לאור הספר התורני החדש

פרי צדיק

832 עמודים

48 עמודי צבע

- מעל 300 שאלות ותשובות אקטואליות בד' חלקי השלחן ערוך הגאון הרב משה רצאבי שליט"א
- 44 מאמרים תורניים בהלכות שבת מאת אברכי כולל פרי צדיק
- תכנית וסדר לימוד הלכות שבת בעיון
- מבחני בקיאות שבת ומועדים שאלות ותשובות עם מקורות על סדר שלחן ערוך המקוצר

עלות הספר
70
ש"ח בלבד

בהמלצת
מרן עמוד ההוראה
הגאון
הרב יצחק רצאבי
שליט"א

ניתן להשיג את ספר "פרי צדיק" בכמה מקומות בארץ

אלעד הרב ניר טיירי 052-7635645	בני ברק הרב שלמה מידני 050-4177602	בני ברק חנות נוסח תימן בירנבוים 26 בני ברק
חריש הרב לוריא צנחני 053-3151875	ראשון לציון הרב יאיר שרפי 052-7166601	גן יבנה חיים אקוע 058-7616606
ראש העין / נתיבות יורם הראל 052-8323701	אשקלון הרב יקיר הלוי 052-7612342	קרית גת הרב יוגב עובד 053-3114110